

CUPRINS

LINIA ISTORIEI CREȘTINISMULUI.....	10	Cultura elenistică.....	57
INTRODUCERE.....	12	FILOSOFIA ELENISTICĂ.....	57
1. ÎNCEPUTURILE CREȘTINISMULUI.....	14	RELIGIA ELENISTICĂ.....	59
Cadrul.....	14	ALTE RELIGII DIN IMPERIU.....	60
IMPERIUL ROMAN.....	14	Elenizarea creștinismului.....	60
PALESTINA.....	16	DECLINUL CREȘTINISMULUI EBRAIC.....	61
IUDAISMUL.....	16	INSTITUȚII ȘI RITURI.....	62
Primii creștini.....	20	TEOLOGIA ELENISTICĂ.....	62
Isus (<i>Peter Walker</i>).....	20	Erezie, ortodoxie și nașterea teologiei.....	63
ÎNVIEREA.....	22	NOUA PROFEȚIE.....	63
ZIUA CINCIZECIMII.....	23	EBIONISMUL.....	64
Comunitatea creștină.....	24	GNOSTICISMUL.....	64
NEÎNȚELEGERI ȘI PARTIDE.....	25	FONDAREA ORTODOXIEI.....	65
O teologie a misiunii: Pavel (<i>Jonathan Hill</i>).....	26	O filosofie creștină: Origen (<i>John McGuckin</i>).....	67
SCRIERILE CREȘTINE.....	28	ROLUL SCRIPTURII.....	68
Credința creștinilor.....	29	3. ROMA CREȘTINĂ.....	72
TRĂIND ULTIMELE ZILE.....	29	Convertirea lui Constantin.....	72
CREDINȚA ÎN CRISTOS.....	30	CREȘTINII ÎNTR-UN IMPERIU CREȘTIN.....	74
„NOUL ISRAEL”.....	32	Conflictul arian.....	80
Viața în biserică.....	33	ARIE.....	80
RITURILE CREȘTINE.....	33	CONCILIUL DE LA NICEEA.....	80
CONDUCÂND COMUNITATEA.....	34	ADÂNCIREA CRIZEI.....	81
Răspândirea creștinismului.....	37	Atanasie, Ilarie și Grigore de Nazianz (<i>Andrew Louth</i>).....	82
Biserica și sinagoga.....	37	REZOLVAREA CRIZEI.....	85
CREȘTINISMUL ÎN IMPERIU.....	39	Monahii.....	86
DINCOLO DE IMPERIU.....	42	ANTONIE DIN EGIPT.....	86
2. BISERICA TÂNĂRĂ.....	44	PĂRINȚII DEȘERTULUI.....	87
Imperiul Roman.....	44	IDEALUL MONASTIC.....	88
CREȘTINISMUL ÎN IMPERIU.....	45	Noi dispute.....	89
MODALITATEA DE A DEVENI CREȘTIN.....	46	JOVINIANISMUL.....	89
CONDUCÂND COMUNITATEA.....	47	PELAGIANISMUL.....	89
VIAȚA CREȘTINĂ.....	50	Augustin (<i>Andrew Knowles</i>).....	90
Ignatie al Antiohiei (<i>Thomas Weinandy</i>).....	51	SCHISMA.....	91
CATACOMBE.....	52	Imperiul se fărâmițează.....	93
Problema creștină.....	54	Chiril al Alexandriei (<i>Thomas Weinandy</i>).....	97
		Controversa cristologică.....	98

4. AFRICA, ORIENTUL APROPIAT ȘI MISIUNILE DIN EST.....100

Mișcarea monofizită și Imperiul Bizantin.....	100
Dionisie Pseudo-Areopagitul (<i>Paul Rorem</i>)	103
MONOFIZIȚII ȘI RĂZBOAIELE DIN ORIENTUL MIJLOCIU	103
Monofizitismul în afara imperiului.....	105
BISERICA ARMEANĂ.....	105
ETHIOPIA	105
REGATELE NUBIENE	107
Biserica din Răsărit.....	109
O BISERICĂ NESTORIANĂ?	110
Spiritualitatea răsăriteană, de la Efreem Sirul, la Isaac din Ninive (<i>John Healey</i>).....	112
Misiunile din Răsărit.....	113
ASIA CENTRALĂ.....	113
BISERICA PRIMARĂ CHINEZĂ	113
MONGOLII ȘI DINASTIA YUAN	114
BISERICA DIN MALABAR.....	116
NESTORIEȚII DIN INDONESIA	118
Apariția islamului.....	118
BISERICA ȘI RĂSĂRITUL SUB ISLAM	120
NUBIA ÎN PERIOADA ISLAMULUI	122
Ethiopia în era islamului.....	124
NOI DINASTII, NOI RĂZBOAIE	125
CONTROVERSA SABATULUI	128
5. IMPERIUL BIZANTIN.....130	
Bizanțul și Biserica ortodoxă.....	130
ÎMPĂRAȚII, BISERICA ȘI RAIUL PE PĂMÂNT	130
MĂNĂȘTIRILE	135
Cristos pe pământ și Cristos în pictură: controverse.....	138
CELE TREI CAPITOLE.....	138
MONOTELISMUL.....	138
DE LA MONOTELISM LA ICONOCLASM	140
ISAURII	140
FEMEIA ÎMPĂRAȚI ȘI AL DOILEA CONCILIU DE LA NICEEA	142
FAZA FINALĂ.....	144
Alte națiuni, alte biserici.....	144
ROMA.....	144
Filioque (<i>Thomas Graumann</i>)	145
AVARII, SLAVII, BULGARII ȘI MAGHIARI	146
MISIUNILE ÎN EUROPA DE EST	147
Un imperiu în declin.....	149
NOI EREZII.....	150
NOI INAMICI, NOI ÎNFRÂNGERI	151

ULTIMELE ZILE	154
Grigorie Palamas (<i>Constantine Scouteris</i>)	156

6. O NOUĂ EUROPĂ.....158

Europa de după imperiu.....	158
ITALIA SUB OSTROGOȚI	160
SPANIA SUB VIZIGOȚI	161
FRANCI	162
Creștinismul celtic.....	163
CONVERTIREA IRLANDEI	163
O BISERICĂ MONASTICĂ	164
Dezvoltarea mănăștirilor (<i>Thomas O'Loughlin</i>)	165
MISIUNILE CELTICE	166
Ridicarea papalității.....	167
EPISCOPII ROMEI IMPERIALE	167
PAPALITATEA ȘI BARBARII	168
MISIUNEA ȘI RĂSPÂNDIREA PUTERII PAPALE	170
Biserica în Anglia (<i>Stephen Platten</i>)	170
Creștinismul și religiile păgâne (<i>Lesley Abrams</i>).....	172
Creștinismul imperfect: Evul Mediu.....	173
AL-ANDALUZIA ȘI MOZARABII	173
CAROLINGIENII	174
EPOCA LUI CAROL CEL MARE	175
RENAȘTEREA CAROLINGIANĂ	176
Tradiție și inovație în teologia secolului IX (<i>Elina Screen</i>)	177
UNGARIA: GRANIȚA DE EST	178
VIKINGII.....	178

7. EVUL MEDIU SUPERIOR.....182

Europa medievală.....	182
APARIȚIA NAȚIUNILOR.....	182
SISTEMUL FEUDAL	182
FEUDALISMUL ȘI BISERICA	183
Spiritualitatea, Reforma și papa.....	184
MIȘCAREA CLUNIACĂ.....	184
CORUPȚIE ȘI REFORMĂ.....	185
Viața religioasă în Evul Mediu (<i>Justin Clegg</i>).....	187
CARTUZIENII ȘI CISTERCIENII	189
INNOCENȚIU AL III-LEA ȘI CEL DE-AL PATRULEA CONCILIU LATERAN	192
MENDICANII.....	193
Francesco și Clara (<i>Michael Robson</i>).....	194
Lumea credinței și a rațiunii.....	195
SCOLASTICISMUL TIMPURIU	195
DEZVOLTAREA SCOLASTICISMULUI.....	196
ÎNFLORIREA SCOLASTICISMULUI.....	199
Toma d'Aquino (<i>Richard Cross</i>).....	199
ZIDIRI ȘI FRUMUȘEȚI	203

Creștinătatea și vecinii ei.....	205	REFORMA RADICALĂ.....	255
RELAȚIILE CU BISERICA BIZANTINĂ.....	205	BISERICA ANGLIEI.....	256
CRUCIADELE.....	206	Reacția catolică.....	258
CRUCIADELE ȘI EUROPA.....	208	CONCILIUL DE LA TRENT.....	259
EREZIE ȘI ORTODOXIE.....	211	O nouă spiritualitate: misticii carmeliți (<i>Edward Howells</i>).....	260
VALDENSI.....	211	IEZUIȚII.....	262
Inchiziția (<i>Edward Peters</i>).....	212	Reforma târzie.....	264
CATARI.....	213	JEAN CALVIN ȘI TRADIȚIA REFORMATĂ.....	264
Declinul Evului Mediu.....	215	Roma protestantă (<i>Carl Trueman</i>).....	265
CAPTIVITATEA DE LA AVIGNON ȘI MAREA SCHISMĂ.....	215	EUROPA DIVIZATĂ.....	268
CRITICI ȘI REFORMATORI.....	217	BAPTIȘȚII ȘI QUAKERII.....	269
8. RUSIA: MOȘTENITOAREA BIZANȚULUI.....	220	RĂZBOAIELE RELIGIOASE.....	270
Convertirea rușilor.....	220	Vânătoarea vrăjitoarelor (<i>Allison Coudert</i>).....	271
VLADIMIR ȘI LEGĂTURILE SALE CU BIZANȚUL.....	220	10. EPOCA MARILOR DESCOPERIRI.....	274
ÎNTĂRIREA CREȘTINISMULUI.....	221	Africa.....	275
A treia Romă.....	222	PORTUGALIA: „PIPER ȘI SUFLETE”.....	275
BISERICA SUB TĂTARI.....	222	COLONIȘTI ȘI MISIONARI.....	277
Încreștinarea rușilor (<i>Paul Steeves</i>).....	223	CONGO ȘI COMERȚUL CU SCLAVI.....	278
AMENINȚAREA DIN VEST.....	224	MISIUNILE CAPUCINILOR.....	280
RIDICAREA MOSCOVEI.....	226	ANGOLA.....	281
ARTĂ, ARHITECTURĂ ȘI CULTURĂ CREȘTINE.....	229	ETHIOPIA ȘI EXPERIMENTUL RECATOLICIZĂRII.....	281
IVAN „CEL GROAZNIC”.....	229	PROTESTANTISMUL OLANDEZ ȘI CEL AFRICAN.....	283
Ivan al IV-lea, Conciliul celor o sută de capitole și o noua Biserică de stat (<i>Paul Steeves</i>).....	230	America de Sud.....	283
Monasticism și spiritualitate.....	231	COLONIILE ȘI SCLAVII.....	286
MĂNĂSTIRILE RUSEȘTI.....	231	MISIONARI.....	288
MISTICISMUL RUS.....	236	VASCO DE QUIROGA, IEZUIȚII ȘI VISUL UTOPIC.....	288
SFINȚII NEBUNI.....	237	CATOLICISMUL INDIGEN.....	291
Începutul Rusiei moderne.....	237	America de Nord.....	292
VREMURILE ÎNTUNECATE.....	238	UN STAT SUPRACATOLIC: NOUA FRANȚĂ.....	293
MARELE SUVERAN.....	238	Părinții puritani ai Bisericii: o nouă teocrație? (<i>Jeremy Bangs</i>).....	294
SECTE ȘI SCHISMATICI.....	238	COLONIILE BRITANICE.....	295
9. REFORMA.....	240	MISIUNILE DIN INDIA.....	296
Renașterea.....	240	Orientul îndepărtat.....	300
ECONOMIE NOUĂ, SOCIETATE NOUĂ.....	240	MISIUNILE DIN JAPONIA.....	300
ÎNAPOI LA LUCRURILE DE BAZĂ.....	240	MATTEO RICCI ÎN CHINA.....	302
MISTICISM ȘI ȘTIINȚĂ.....	241	NOI MISIUNI.....	304
Umanism și cultul „textului” (<i>Kenneth Austin</i>).....	242	PERSECUȚIE ȘI INTERZICERE.....	305
ÎNTĂRZIERI.....	244	CONTROVERSA RITURILOR.....	309
Condamnarea lui Galileo (<i>David Lindberg</i>).....	244	INDONEZIA.....	310
PALITATEA RENAȘTERII.....	247	FILIPINE.....	311
Reforma timpurie.....	249	11. RAȚIUNE ȘI TREZIRE.....	312
MARTIN LUTHER ȘI CELE 95 DE TEZE.....	249	Apariția modernității.....	312
NOILE BISERICI.....	252	Credință și rațiune.....	314
REFORMA ELVEȚIANĂ.....	254	GÂNDIREA CARTEZIANĂ.....	314
		RAȚIONALISMUL.....	315

SOCINIANISMUL ȘI UNITARIANISMUL	316	REAȚIA CATOLICĂ	364
DEISMUL	317	REAȚIA PROTESTANTĂ	365
Iluminismul în America de Nord	319	Mișcarea de la Oxford (<i>Peter Nockles</i>)	366
Iluminismul în Rusia	321	„Lupta pentru cultură”	367
UCRAINA ȘI RUSIA	321	ȘTIINȚĂ CONTRA RELIGIE	367
NIKON ȘI VECHII CREDINCIOȘI	322	ANTICLERICALISMUL DIN EUROPA	368
Ecaterina „cea Mare” și reîncreștinarea Rusiei (<i>Paul Steeves</i>)	322	Trezirea în Rusia	370
PETRU „CEL MARE”	324	STAREȚII	370
Rădăcinile trezirii	324	Spiritualitatea în literatură:	
SPIRITUALITATEA CATOLICĂ	325	marii romancieri ruși (<i>Malcolm Jones</i>)	372
PIETISMUL	325	ORTODOXIA O IA SPRE EST	373
MORAVIENII	327		
Marea Trezire	328	13. EPOCA COLONIALISMULUI.....	374
INSULELE CARAIBE	333	Lumi noi, provocări noi.....	374
Trezirile britanice	335	Goana după Africa	376
John Wesley și metodistii (<i>David Hempton</i>)	336	PRIMII PROTESTANȚI AFRICANI	376
DE LA TREZIRE LA EVANGHELISM.....	338	SIERRA LEONE: UN EXPERIMENT AL LIBERTĂȚII AFRICANE.....	378
12. VESTUL DUPĂ ILUMINISM.....	340	SAMUEL CROWTHER ȘI MISIUNILE DIN NIGERIA	379
Noi războaie, o nouă Europă.....	340	FETIȘISM ȘI SINCRETISM.....	380
IACOBINII.....	340	REÎNNOIREA MISIUNILOR EUROPENE.....	381
NAPOLEON BONAPARTE ȘI PIUS AL VII-LEA	340	AFRICA CENTRALĂ	382
O NOUĂ EUROPĂ ȘI O NOUĂ PAPALITATE.....	342	AFRICA DE SUD.....	383
Destin manifest și noi treziri	342	ASCENDENȚA AFRICII: ETHIOPIA ÎN SECOLUL XIX	386
A DOUA MARE TREZIRE	343	A doua „Lume Nouă”	390
NOI PREDICI, NOI SECTE	344	MĂRILE SUDULUI.....	390
Biserica lui Isus Cristos a sfinților din zilele pe urmă		AUSTRALIA	392
(<i>Douglas Davies</i>)	345	NOUA ZEELANDĂ.....	393
MISIUNE PENTRU SCLAVI.....	346	INDIA	394
Provocarea socială	347	MISIUNILE TAMILI	395
ABOLIREA SCLAVIEI	347	COMPANIA INDIEI DE EST ȘI	
REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ ȘI NOILE CONDIȚII SOCIALE	349	PROGRESUL ANGLICANISMULUI	397
EVANGHELICII	350	MISIUNILE BAPTISTE.....	400
ACTIVISMUL SOCIAL.....	351	ROMANO-CATOLICII ȘI ROMANO-SIRIENII	401
FILANTROPIA INDUSTRIALĂ	353	BISERICA MALANKARA	402
Romantismul.....	354	Asia de Est.....	404
Hegel și dialectica (<i>Samuel Powell</i>).....	354	CHINA.....	404
TEOLOGIA ROMANTICĂ.....	355	Hong Xiuquan și inchinătorii înaintea lui Dumnezeu	
Criza credinței.....	356	(<i>Thomas Reilly</i>)	405
Darwinismul (<i>Jon Roberts</i>)	357	JAPONIA	407
Creștinismul liberal	358	INDONEZIA.....	409
CRITICILE	359	14. EUROPA MODERNĂ.....	410
TEOLOGIA LIBERALĂ	361	Schimbarea Europei de Est	410
EVANGHELIA SOCIALĂ	362	IMPERIUL OTOMAN ȘI BALCANII.....	410
Pregătirea pentru dezastru.....	363	REVOLUȚIILE COMUNISTE	412
		Ortodoxia sub comunism (<i>Philip Walters</i>)	414
		SFÂRȘITUL EREI COMUNISTE.....	416
		EUROPA DE EST DUPĂ COMUNISM	419

De la modernism la postmodernism:	
Europa de Vest.....	421
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ȘI ÎNCETAREA MODERNITĂȚII.....	421
EPOCA DICTATORILOR.....	424
Teologia dialectică (<i>Timothy Bradshaw</i>).....	425
DUPĂ HOLOCAUST.....	428
PERIOADA 1960–1970 ȘI O EUROPĂ POSTCREȘTINĂ.....	431
MIȘCĂRILE RADICALE.....	433
Mișcarea ecumenică (<i>Charles Hill</i>).....	435
OASE ȘI CONCILII: UN ROMANO-CATOLICISM REÎNSUFLEȚIT.....	437
O NOUĂ AGENDĂ SOCIALĂ.....	438
15. AMERICA MODERNĂ ȘI OCEANIA.....	440
Unitate din diversitate.....	440
BISERICILE CANADIENE.....	440
PROTESTANȚII ȘI CATOLICII DIN SUA.....	442
VECHEA RELIGIE: RĂZBOIUL CIVIL AMERICAN.....	442
Moștenirea trezirilor.....	444
PREDICATORI, TREZIRI ȘI NOUL EVANGHELISM.....	444
STUDENȚI ȘI MESE GRATUITE:	
EVANGHELICII DIN LUMEA LARGĂ.....	447
Noi mișcări, noi controverse.....	450
EXPERIENȚA AFRO-AMERICANĂ.....	451
PENTICOSTALISMUL.....	452
Creștinismul și egalitatea: Martin Luther King, Jr. (<i>Ira Zepp</i>).....	453
CONSERVATORI ȘI LIBERALI.....	455
„DREPTATEA RELIGIOASĂ”.....	458
BISERICA CATOLICĂ AMERICANĂ ȘI ABUZUL SEXUAL.....	459
Experiența latino-americană.....	460
„MEXICUL ROȘU”.....	460
REÎNNOIREA CATOLICISMULUI LATIN.....	462
SOCIALISM ȘI ELIBERARE.....	463
PROTESTANTISMUL.....	465
Pacificul.....	466
ANTIPOZII.....	466
BISERICILE PACIFICULUI.....	468
16. ASIA MODERNĂ.....	470
India.....	470
CREȘTINISMUL HINDUS ȘI MIȘCAREA NAȚIONALISTĂ.....	471
BISERICA MALANKARĂ ÎNAINTE DE	
INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ.....	472
BISERICILE DUPĂ INDEPENDENȚĂ.....	473
ASHRAMURI CREȘTINE.....	475
China.....	476
NOI PROVOCĂRI.....	476
ÎN CĂUTAREA CREȘTINISMULUI INDIGEN.....	478
ORTODOXIA RUȘĂ DIN CHINA.....	480
MANIFESTUL CREȘTIN ȘI MIȘCAREA PATRIOTICĂ	
A TRIPLEI INDEPENDENȚE.....	481
CATOLICISMUL SUB COMUNISM.....	483
REVOLUȚIA CULTURALĂ.....	485
DUPĂ REVOLUȚIE.....	486
Kakure Kirishitan (<i>Mark Williams</i>).....	487
Japonia.....	487
DECRETUL IMPERIAL CU PRIVIRE LA EDUCAȚIE.....	488
BISERICA UNITĂ A LUI CRISTOS.....	488
MIȘCAREA NON-BISERICĂ.....	489
BISERICA INIMII LUI CRISTOS.....	491
PENTICOSTALISMUL JAPONEZ.....	492
CALEA.....	493
CREȘTINISMUL ÎN SOCIETATEA JAPONEZĂ.....	493
Coreea.....	494
ÎNCEPUTURILE.....	494
PERSECUȚIILE.....	494
DESCHIDEREA COREEI.....	495
DE LA OCUPAȚIA JAPONEZĂ LA NAȚIUNEA DIVIZATĂ.....	496
REÎNTINERIREA.....	497
Asia de Sud-Est.....	498
FILIPINE.....	501
INDONEZIA.....	504
17. AFRICA MODERNĂ.....	506
Sfârșitul perioadei coloniale.....	506
COLONIALISM, RĂZBOI ȘI AUTONOMIE.....	506
DESCHIZÂND CALEA: CATOLICISMUL DIN AFRICA DE EST.....	507
AFRICA CENTRALĂ: NOI MISIUNI, NOI CREȘTERI.....	508
CREȘTERE ȘI CONFLICT ÎN AFRICA DE VEST.....	510
NOI PROFEȚI, NOI MIȘCĂRI.....	514
Africa independentă.....	516
AFRICA DE SUD.....	517
John Mbiti și dezvoltarea teologiei africane (<i>Ogbu Kalu</i>).....	518
SPIRITUL ȘI LEGEA:	
PENTICOSTALISMUL ȘI BISERICA ÎNIȚIATĂ DE AFRICANI.....	521
Muzica bisericească africană (<i>Patrick Chukwudezie Chibuko</i>).....	524
VECHILE BISERICI AFRICANE.....	526
Glosar.....	532
Colaboratori.....	538
Bibliografie.....	539
Index.....	546
Credite pentru imagini.....	559